

KÄNSELSPRÖTET

Föreningen Finlands Dövblinda rf

August

4 • 2004

Verksamhetscentret fyllde 20 år

Flytande tolkning - tolkningens tre
viktigaste områden

Innehåll:

Fem frågor.....	2
Ledaren: Ert stöd är en förutsättning för att arbetet skall lyckas: Katri Pyykkö.....	3
Verksamhetscentret fyllde 20 år: Katri Pyykkö.....	4
Presentation av temat för Helen Keller-konferensen: Lex Grandia.....	6
Flytande tolkning – tolkningens tre viktigaste områden: Riitta Lahtinen.....	7
Social snabbinformation en del av kommunikationen: Riitta Lahtinen.....	8
Det taktila fingeralfabetet på nätet.....	9
Den första verksamhetsledaren valjs: Marja-Leena Mielitynen.....	10
Kristdemokraterna har ett handikap program: Tuija Lehtonen.....	11
Minnen från arbetslivet: Signaturen Torparen från Ojoinen.....	12
Verksamhetsläger i Lojo: Hilja Rantasalo.....	14

Pärbilden: Rauli Jalo och hans fina lerhäst. Seppo Kamppinen och Susanna Iso-Metsä-Eira samtalar. Anneli Morero från Centralbyrån gratulerar Kirsti Tammi och Ulla Kungas. Paa-vo Korhonen fick en Tammerfors T-skjorta i present. Bilder: K. Pyykkö

Följande svenska nummer av Kän-selsprötet utkommer något försenat på grund av översättarens utlandsresa. Jag beklagar. Berit Sundqvist

FEM FRÅGOR

1. Vem är Europeiska kommissionens nya ordförande och från vilket land kommer han?
2. Vad heter Finlands äldsta tidning som ännu utkommer?
3. Vem är den medicinska ledaren för Finlands Antidopingkommitté?
4. Med hur många länder har Finland diplomatiska förbindelser?
5. Vad är sommarlager?

SVAR:

1. Europeiska kommissionens nya ordförande är José Manuel Barroso, Portugals förre statsminister.
2. Åbo underrättelser som utkommer i Åbo är Finlands äldsta tidning. Den grundades år 1824.
3. Finlands Antidopingkommitté leds av Timo Seppälä.
4. Finland upprätthåller diplomatiska förbindelser med 170 stater, av vilka 76 hyser Finlands ambassad. FN:s medlemsstater är inalles 189.
5. Sommarlagern (Ilex Verticallata) är en sommargrön buske som härstammar från Nordamerikas östra och nordöstra del. Till släkten hör också vintergröna sorter. I Finland finns sommarlagern planterad i Mustila Arboretum d.v.s. trädpark.

ERT STÖD ÄR EN FÖRUTSÄTTNING FÖR ATT ARBETET SKALL LYCKAS

Detta är min sista arbetsdag för Finlands Dövblinda r.f. Jag minns det som varit. Som mitt första jobb började jag på måndagen färdigställa Nyhetstidningen. Sedan dess har hjulet snurrat på i litet på 6 år. Det har funnits rutiner och det har funnits glädjen över att ha lyckats. Det roligaste var kanske att planera och ordna 30-års jubileet tillsammans med en fin grupp – Heikki, Raili, Anita och civiltjänstgörare Timo.

Från intressebevakningen minns jag – förstås – tolktjänsterna, samordnandet av färdtjänsten och frågan om jämlik tillgång till hjälpmedel. Dessa är akuta problem som gäller nästan alla personligen. Men mycket som berör intressebevakningen går litet mera på djupet: vi har försökt förbättra de dövblindas tillgång till skolning och arbete, likaså televisionsprogrammets nivå, speciellt beträffande ljudet och texternas antal. Det är inte självklart att budskapet når fram, och mycket återstår ännu att göra.

Jag drar mig till minnes många av er som jag samarbetat med. Det trevligaste har varit när det till det gamla gardet har dykt upp nya personer för att stöda mitt arbete. Utan er insats hade brainstormingen kring informationen och utformningen av tidningen varit svår. Tack till er alla!

Bland personalen har det funnits många vilkas erfarenhet, tankar och förmågor har väckt respekt och inspirerat mig till att göra detta arbete. Jag minns också med högaktning två redan bortgångna personer, Antti Jäkälä och Aune Purjett.

Det tar tid att lära känna människor. Först senaste år lärde jag känna den nya generationen vars representanter jag träffade på Rehabiliteringscentret. Jag hoppas att ni tar emot min efterträdare som om inget byte ägt rum. Ert stöd och er insats är grunden för allt arbete som görs här och för att det skall lyckas. ■

Katri Pyykkö

VERKSAMHETSCENTRET FYLLDE 20 ÅR

Katri Pyykkö

De Dövblindas Verksamhetscenter firade sitt 20-års jubileum en vacker junidag. På plats var många gäster: boende, andra dövblinda, samarbetspersoner och egen personal. Förplägningen var åter en gång utsökt, så som alltid då centrets kök står för den.

Föreningens ordförande Ulla Kungas och centrets föreståndare Kirsti Tamminen mottog gratulationerna. Huvudtalare var verksamhetsledare Pirkko Lahti från Mentalvårdsfö-

reningen. Hon uppmanade folk att alltid fundera på vad som varit positivt under den gångna dagen. Det lönar sig inte att avundas någon annan människas liv. Var och en bör uppskatta sitt eget kunnande och sin egen förmåga att klara sig. Man måste utgå från sig själv.

Stämningen var varm under festen. Husets långvariga invånare fick Tammerfors-skjortan som tack för att de valt Tammerfors som sin boplats. Invånarna fick också en ros. ■

På bilden publiken från 20-års jubileet.

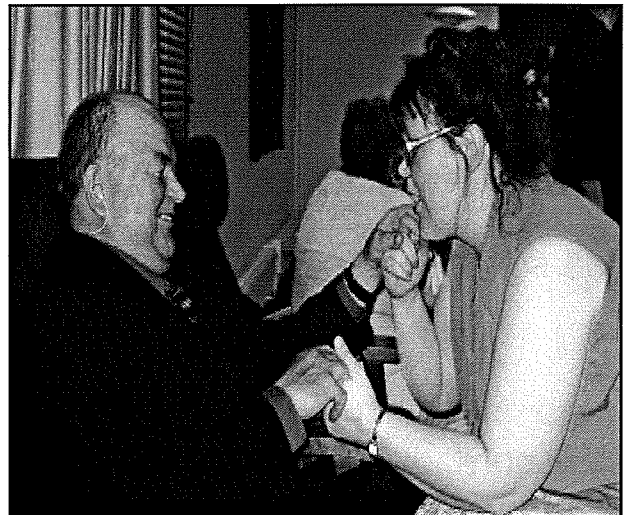

På bilden: Ulla Kungas och Kirsti Tamminen tar emot gäster och gratulationer. Pirkko Lahti från Mentalvårdsföreningen framför sina gratulationer.

Kai Leinonen och Virpi Vielma

Riitta Lahtinen diskuterar med Ossi Rajala

PRESENTATION AV TEMAT FÖR HELEN KELLER KONFERENSEN 2005

Lex Grandia
Generalsekreteraren, Förbundet
för världens Dövblinda

Rätten att vara dövblind är inte en rättighet i sig själv. Den finns inte inskriven i FN:s människorättsdeklaration och kommer heller aldrig att finnas där.

För närvarande förbereds deklARATIONEN för de handikappades rättigheter. Under diskussionernas gång framgick det att det inte vore förnuftigt att nämna de olika handikappen i deklARATIONEN. Risken att en "glömd handikappgrupp" lämnas utanför är stor. Detta kunde också hända de dövblinda.

De dövblinda är ofta en "bortglömd grupp". I flera länder erkänns inte dövblindhet ens som ett eget handikapp.

Vi vill ändå under denna konferens tala om vår rätt att vara dövblinda. Det hör ihop med det som man menar med "att erkännas som jämlik inför lagen". Vi vill be sedda som

personligheter som har våra egna kunskaper och färdigheter, friheter och förpliktelser som alla andra medborgare. Som sådana fordrar vi vår rätt till vårt språk, kommunikationssystem och –sätt, information, utbildning, sjukvård och arbete.

Om vi också får uttrycka oss fritt märker vi hur mångskiftande och olika vi är. Vi vill fira vår mångfald genom att säga att vi vill vara sådana vi är med vår känslor och drömmar.

Vi vill också ställa oss själva frågan hur vi, de dövblinda, med vår egen förmåga kan sätta en prägel på samhället.

Vi behöver varandra stöd för att våga lita på vår egen förmåga och vår styrka.

Vi väntar oss att den här konferensen skall ge oss kraft och positiva medel att verka överallt i världen. ■

FLYTANDE TOLKNING – TOLKNINGENS TRE VIKTIGASTE OMRÅDEN

Riitta Lahtinen

För de dövblinda är tolkningen en utmaning. För dem är tolkningen en kombination av kommunikations-sätt. Den innehåller andra element än då man tolkar för döva från ett språk till ett annat. En annan stor skillnad i en fungerande tolkning åt dövblinda är den kontext som hör ihop med seendet, omgivningen och hur den fungerar och de behov och element som finns när man rör sig där. Frånvaron av synen kompenseras av den kunskap som man får av beskrivningar och ledsagning.

För de dövblinda innehåller tolkningen tre enheter:

- 1) språket, dess översättning från ett språk till ett annat, bl.a. finska, svenska, teckenspråk. Mottagandet och producerandet av språket innehåller olika kommunikationssätt.
- 2) skildring av omgivningen (den allmänna, fysiska och sociala) där den visuella kunskapen överförs till en språklig eller en annan överenskommen form (icke-verbal, pekande, beröring, tecknande o. dyl.)

3) ledsagning där man rör sig på en plats och från en plats till en annan, då kommunikationen till stor del sker genom att man känner igen kroppsspråket.

Alla ovannämnda punkter innehåller olika kommunikationssätt och variationer av dessa; deras användning beror på situationen och personen i fråga. Genom att kombination av olika upplysningar får den dövblinda en möjlighet att behärska utrymmet och situationen. Sålunda kan den dövblinda fungera möjligast självständigt och fatta sina egna beslut och göra sina egna val. Det att tolkningsprocessen framskriver smidigt och att man får tillräckliga och högklassiga upplysningar grundar sig på att den dövblinda kan utnyttja tolkens tjänster och att tolken behärskar de olika delområdena inom tolkningen för dövblinda.

Källa: *Lahtinen, R. 2004. Sujuva tulkkaus kuurosokeille. Selvitys Kuurosokeiden tulkinkäytön kokemuksista. Julkaisuja B2/2004 Rapportti2. (Flytande tolkning för dövblinda. Utredning över erfarenheter av tolktjänster. Publikationer B2/2004 Rapport 2.)* ■

SOCIAL SNABBINFORMATION EN DEL AV KOMMUNIKATIONEN

Riitta Lahtinen

Under intervjun angående flytande tolkning för dövblinda samlade man också på metoder som användes utöver den språkliga informationen i olika situationer. En klar metod är att använda den sociala snabbinformationen. Sociala snabbmeddelanden är bl.a. de sociala tecken man gör på kroppen enligt överenskommelse i kommunikations- och tolkningssituationer.

De vanligaste sociala snabbmeddelandena är "ja", "nej" och "kaffe". Tecknet "ja" kan beteckna medgivande eller hänföra sig till en aktivitet, så som "nu får man tala". "Ja" tecknet på kroppen görs oftast genom en klapp på handen. "Nej" kan uttryckas på åtminstone tre olika sätt: genom en rörelse fram och tillbaka i sidled på armen, genom ett minustecken på handen, armen eller en liten tryckning mot låret.

En del personer kommer på förhand överens med tolken om tecknen t.ex. före ett möte. Andra använder tecknen också med familjemedlem-

mar, med döva eller dövblinda vänner.

En god användning av kroppstecken motiverades t.ex. med att dessa klargör situationen snabbt. Sålunda behöver den dövblinde inte söka efter en person och tolken behöver inte "skrika" i örat eller teckna från hand till hand, eftersom han vet vem som kommer eller går. Sociala tecken kan användas vid lika situationer t.ex. då man jobbar vid datorn. De passar också bra i vardagslivet bl.a. för att uttrycka saker när man tittar på tv, i bilen när händerna är upptagna eller fjärrsinnena annars är i användning.

8 grupper av snabbmeddelanden: De sociala snabbmeddelandena (kroppsmeddelanden) är enligt den feed-back vi fått av de intervjuade indelade i 8 grupper. Dessa är:

1. Feed-back på frågor eller aktivitet som t.ex. "ja", "nej" "gör det inte"- tecknen.
2. Sådana tecken som antyder "din tur" eller "vänta" i en diskussion

eller "vi fortsätter", "jag vill säga någonting".

3. Förtydligande frågor t.ex. "var" och "vad".

4. Tecken som utmärker förändringar i omgivningens verksamhet, där man ger en vink om att ett tal eller tecknande börjar eller t.ex. att serveringen vidtar (kaffe,te)

5. Gemensam social verksamhet som att avlägsna sig från ett evenemang eller anlända dit.

6. Tecken som används under det man rör sig så som "stop".

7. Personernas igenkänningstecken så som tecknet "tolk" eller namn (enligt ett överenskommet sätt att beröra).

8. Tecken för de omgivande personernas ansiktsuttryck så som småleende, skratt eller neddragna mungipor.

Källa: Lahtinen, R. 2004. *Sujuva tulkkaus kuurosokeille. Selvitys Kuurosokeiden tulkinkäytön kokemuksista. Julkaisuja B2/2004 Rapportti2. (Flytande tolkning för dövblinda. Utredning över erfarenheter av tolktjänster. Publikationer B2/2004 Rapport 2.)* ■

DET TAKTILA FINGERALFABE- TET PÅ NÄTET

Kommunikationsprojektet samlade information om användningen av det taktila fingeralfabetet av dövblinda och personalen. Det taktila fingeralfabetet videofilmades och analyserades. I praktiken visade det sig att fingeralfabetet lättast kunde urskiljas och behändigast utföras i "klykan" mellan tummen och pekfingret.

Det rekommenderade fingeralfabetet har samlats på www.sidorna. Det återfinns på adressen:

<http://www.kuurosokeat.fi/projektit/kommunikaatioprojekti/ks-aakoset/index.html>.

Material för användningen av fingeralfabetet blir färdigt under höstens lopp. ■

DEN FÖRSTA VERKSAMHETSLEDAREN VÄLJS

Marja-Leena Mielityinen

Då jag var ordförande under min första period år 1979 märkte jag att vår förening inte hade pengar för sin verksamhet.

Jag vände mig till Kaija Salekari, men hon skickade mig vidare till Inger Lindgren. Jag frågade Inger hur jag kunde skaffa pengar för verksamheten. Inger skakade på huvudet och lovade tänka på saken. På den tiden hade jag inte texttelefon eller tolktjänst. Var skulle jag få upplysningar när jag inte hade redskap eller färdigheter? Jag var en ung 20-årig studerande.

Jag kom igen till styrelsemötet i Helsingfors. Kaija meddelade mig att Inger vill tala med mig. Jag gick till henne. Hon sade: ”Hur skulle det vara om ni i styrelsen anhöll om pengar av Penningautomatföreningen för verksamheten? Då skulle ni kunna avlöna en verksamhetsledare. Hon skulle kunna göra det arbete ni i styrelsen vill ha gjort.”

Jag framförde saken för styrelsen och vi gjorde en ansökan. Samtidigt

På bilden Inger Lindgren

diskuterade vi vem som skulle bli verksamhetsledare. Styrelsen föreslog Inger eftersom hon kände de dövblinda och kunde teckenspråken m.m.

Vi fick ett positivt svar av PAF: jag tog med Inger till mötet. Hon visste ännu inte vad styrelsen funderat ut. Jag berättade om styrelsens motiveringar. Vi önskade att hon skulle bli vår verksamhetsledare. Inger blev förvånad och lovade tänka på saken.

På följande möte meddelade Inger oss att hon beslut bli ordförande. Vi gratulerade henne genast och drack kaffe och åt bulle för att fira. ■

KRISTDEMOKRATERNA HAR ETT HANDIKAPPROGRAM

Tuija Lehtonen

Nästa kommunalval förrättas söndagen den 24.10.2004. Av de partier som ställer upp i valet har endast det Kristdemokratiska ett eget handikapprogram. Det kristdemokratiska programmet godkändes först senaste vår under partiets riksdagsgrupps möte.

I partiets politiska handikapprogram finns det många viktiga punkter. Partiet poängterar det ovillkorliga i mänskliga rättigheter. Människorätten är inte ett relativt begrepp utan alltid obestridlig och fullständig.

Kommunerna kringgår sitt ansvar

Kristdemokraterna fäster uppmärksamhet vid det sorgliga faktum att de olika kommunerna förhåller sig olika till de handikappades rättigheter, fastän lagen borde vara densamma för alla.

T.ex. rättigheten till en eget serviceplan och tillgången till hjälpmedel kan förbigås helt i vissa kommuner eller

också går det trögt. Alla handikappade bör ha rätt till en personlig serviceplan. Alla kommunmedlemmar bör också få tillgång till hjälpmedel enligt behov oberoende av bostadsort.

Mången dövblind har erfarenhet av hur besvärligt det är att få tolktjänst. Tolktjänsten är en subjektiv rätt som bör ordnas av kommunen. De som behöver tolktjänst har varit tvungna att kräva sina rättigheter på ett oacceptabelt sätt.

Kristdemokraterna har antecknat i sitt program kravet att tjänsterna bör skötas så att den handikappade inte orimligt behöver kämpa för sina rättigheter.

Det behövs ytterligare rättigheter

Att få en subjektiv rätt till en personlig assistent för gravt handikappade har varit ett av de centrala strävandena för handikapporganisationerna. Denna sak bedriver Kristdemokraterna också med kraft. Att klara av alldeles vanliga vardagsbestyr kan vara oöverstigligt svårt för många handikappade. Utan personlig assistent krymper livsmiljön. Den